DE OORLOG IN HET DUISTER

ROMAN VAN LUDWIG WOLFF

(Vervolg)

Vidakovitch vroeg verwonderd aan den wachtmeester Gruitsch, die op den vleugel stond :

„Wat beteekent dat nu, broertje? Hebben we oorlog met de Serviërs?"

De wachtmeester antwoordde :

„De grens is afgesloten."

„Waarom?"

„Er mogen geen varkens meer ingevoerd worden."

„Stomme kerel," zei Milan verachtelijk.

„Vraag het den luitenant, als je me niet gelooft."

Vidakovitch vroeg het den luitenant en kreeg hetzelfde antwoord. Toen ging hij op zijn wagen zitten, zweepte woedend de paarden en reed naar Semlin, naar den onderschout.

De onderschout zei betreurend :

„Daar is niets aan te veranderen, mijn beste Vidakovitch. Servische varkensmogen niet meer ingevoerd worden."

„Wie kan dat verbieden?" vroeg Milan, onnoozel als 'n pasgeboren kind.

„De Regeering."

„Wat voor 'n Regeering?"

„De Regeering in Budapest en Weenen."

„Waarom verbiedt de Regeering het?"

„Omdat ze de binnenlandsche varkens wil beschermen."

„Dat begrijp ik niet."

„De Servische varkens zijn te goedkoop."

Milan Vidakovitch begreep van dat alles geen woord.

„Hoelang blijft de grens gesloten?"

„Ik weet 't niet," zeide de onderschout.

„Wie weet 't?"

„Ik weet het niet."

Toen zette Milan zich op den trein en reisde naar Budapest, om aan de Regeering te vragen hoe lang zij de grens afgesloten wilde houden. De Regeering zeide dat ze het niet wist. Hij ging naar Weenen.

Hij had het vaste voornemen den Koning persoonlijk te vragen hoelang deze de Servische varkens niet in het land wilde toelaten. Men verhinderde den Koning hem te woord te staan. Milan Vidakovitch reisde naar huis terug. Hij schreeuwde, hij raasde, hij vloekte. Het hielp hem niets. De grens bleef gesloten. Toen hij 's Maandags naar Servië uitzag waren er wijd en zijd geen boeren en geen varkens te zien.

Hij vroeg den veearts:

„Begrijp jij 't, Zsiga?"

„Vervloekte honden zijn ze allemaal bij elkaar," brulde de veearts, als er niemand in de buurt was.

Milan Vidakovitch had zich nooit om de politiek bekommerd. Hij gaf den Pope wat hem toekwam en betaalde de belastingen die men hem oplegde. Hij had zich nooit zorgen gemaakt over de grenzen van zijn vaderland en met iedereen in goeden vrede geleefd, met de Serviërs, met de Hongaren, en met de Duitschers aan wie hij zijn varkens verkocht. Maar nu ontwaakte een doffe, machtelooze toorn in hem. Hij gevoelde die grensversperring als een maatregel die tegen hem persoonlijk gericht was, om hem te ruïneeren en te vernietigen. Toen men als gewoonlijk de belasting van hem eischte, weigerde hij te betalen.

„Wanneer de Regeering mij tot een bedelaar maakt, mag zij ook geen belasting van mij vorderen," schreeuwde hij in het bewustzijn van zijn goede recht. — Toen legde men beslag op zijn landerijen. Hij moest betalen. Nu begon hij zijn vaderland te haten, innig-verbeten en kwaadaardig. Hij legde de handen in den schoot en liet zijn toorn koken tot hij gaar was. Hij had, evenals zijn vrienden, andere zaken kunnen beginnen. Hij had inplaats van in varkens in ossen en paarden kunnen handelen. Hij deed 't niet. Hij trotseerde het vaderland en wachtte tot de grens weer geopend zou worden. De wachttijd verkortte hij zich met drinken en spelen. Hij verdronk volgens de rij zijn komkommervelden en zijn wijngaarden en zijn paarden, maar zijn hart werd steeds vertwijfelder en wraakzuchtiger. Ook zijn Servische schoonzoons waren te gronde gegaan.

Toen de jonge Ilija eerste-luitenant was geworden, nam Vidakovitch een grootsch besluit. Hij verkocht de rest van zijn bezittingen en trok met het weinige geld naar Weenen, naar zijn zoon. Hij wilde zich wreken op het vaderland dat zijn leven verwoest had. Hij zocht en vond spionnageverbindingen. Het was een dronken-makend, weldadig gevoel voor hem, dat hij nu vergelding kon oefenen.

VAN HET RUSSISCHE LEGER.

De Czaar van Rusland (x) temidden van een groep hoofdofficieren, gefotografeerd tijdens een wapenschouwing over de naar het front vertrekkende troepen. Rechts van den Keizer staat de Czarewitsch, zijn zoon, eveneens gekleed in de uniform van een kozakkenofficier; rechts graaf Grabbe, een der bevelvoerende officieren.

Ilija Vidakovitch was een goede jongen, maar zwak en lichtzinnig en op genot uit. Hij gevoelde zich ook niet als Oostenrijker, niettegenstaande de strenge jaren op de cadettenschool. Hij droeg de uniform van Oostenrijksch officier, zonder daarover veel na te denken. Hij was een goed soldaat, die nauwkeurig zijn dienst deed, maar zijn hart was bij de vrouwen en de kaarten. Hij verzette zich eerst met handen en voeten toen de oude Vidakovitch voorzichtig en behoedzaam met zijn wraakplannen voor den dag kwam. Maar de oude had een onfeilbaar middel om hem gauw murw en meegaand te maken : hij gaf hem geen geld. Van zijn traktement kon Ilija niet leven zooals hij gewoon was. Hij werd zeer spoedig een willoos werktuig van zijn vader, die den geheelen spionnendienst samenstelde en leidde. Ilija bracht alleen de berichten aan, die aanvankelijk slecht betaald werden, want wat kon ook een jonge eerste-luitenant verraden? Maar later werd hij slim en brutaal en deed steeds betere diensten. Het zaakje werd met den tijd heel goed, bijna zoo goed als de handel met Servische varkens, en scheen geheel ongevaarlijk voor hem te zijn, want hij trad bijna nooit met zijn lastgevers in onmiddellijke verbinding. Zijn vader verzorgde alles. Hij verzond de berichten en beheerde het geld. Ilija wist nooit wat het verraad opleverde; hij wilde het ook niet weten. Hij vergenoegde zich met het ruime zakgeld, dat zijn vader hem toestopte. De oude Milan Vidakovitch woonde natuurlijk niet met zijn zoon samen. Hij huisde in een oud gebouw op de Vleeschmarkt, midden in de stad. Zijn woning lag op de vierde verdieping en zag er armzalig en klaaglijk uit. Ze bestond slechts uit een donkere, smerige kamer en een keuken.

In dit obscure huis op de Vleeschmarkt kwam Sofia Golubjew binnen, nadat zij kapitein Heinersdorff verlaten had.

Zij was den langen weg te voet gegaan om te kalmeeren en haar stormende gedachten te temmen.

De oude Vidakovitch keek voorzichtig door zijn kijkraampje, vóórdat hij de deur opende. Toen hij mevrouw Golubjew zag, zonk hij weg in deemoed en eerbewijzen.

„De Heer zegene uw komst" zei hij onderdanig en sloot zorgvuldig de huisdeur. Zij kwam de kamer binnen, die naar kouden sigarettenrook en een walmende petroleumlamp stonk, en riep zenuwachtig :

„Open het raam! Het is hier niet om uit te houden."

Hij opende gehoorzaam het venster.

Ze ging zitten en staarde in de lamp.

Milan bleef voor haar staan en wachtte.

Eindelijk vroeg hij nieuwsgierig en een beetje benauwd :

„Waarmee kan ik u dienen?"

Zij scheen hem niet te hooren. Ze dacht ingespannen na.

Na een poos herhaalde hij zijn vraag.

Zij beval :

„Haal je zoon!"

Hij vroeg verschrikt : „Is er iets gebeurd?"

„Haal je zoon. Ik moet met hem spreken."

Hij weifelde.

„Ik weet niet, of hij thuis is."

„Hij is thuis."

Hij trok langzaam zijn jas aan.

Ze riep ongeduldig :

„Haast je wat. Neem een auto."

Vidakovitch was vast besloten geen auto te nemen. Hij zou niet zoo dom zijn, door zulke weelderige uitgaven verdenking te wekken.

„Hij moet dadelijk hier komen, maar dadelijk. U hoeft niet met hem mee te komen, ik moet hem alleenspreken."

Hij sidderde van woede.

„Heb je 't begrepen?"

„Ik heb het begrepen".

Milan Vidakovitch ging weg, om zijn zoon te zoeken.

VII.

Iederen Vrijdag kwam kapitein Heinersdorff met eenige vrienden en bekenden in een oud gezellig burger koffiehuis in het stadscentrum te zamen. Het was een berookt, laaggewelfd lokaal uit den goeden ouden tijd, zonder pretenties en bescheiden en zonder muziek. Overdag kwamen er de kleine zaken-menschen uit de omgeving om er hun zwarte koffie te drinken of er even 'n kort namiddagspelletje tarok te doen, dat minstens drie uren duurde. De andere stamgasten waren gepensionneerde hoofdofficieren, oude, ontevreden hofraden, knorrige hoofdadministrateurs en dergelijke verbitterde en vermolmde menschenafval.

's Nachts was het koffiehuis meestal ledig en eenzaam. Altijd was er slechts één clubje. Vrijdags waren het de officieren, op een anderen dag schilders, dan weer ingenieurs of ambtenaren van de rechtbank. Wanneer iemand toevallig 's nachts het koffiehuis binnenkwam, moest hij den indruk krijgen dat hij in een verlaten gezelschap geraakt was. Maar er kwam niemand. Alleen de huurkoetsiers, wier standplaats op den hoek van de straat was, kwamen nu en dan stampend binnen om een groot glas zwarte koffie met rum te drinken.

Toen Heinersdorff het koffiehuis binnen kwam, twee dagen na het bezoek van mevrouw Golubjew, vond hij reeds de geheele club bijeen. Men was zeer op hem gesteld in dezen kring als een der vertrouwbaarste en meest belovende jonge officieren en men verweet hem zijn late komst.

Majoor Homann zeide verontschuldigend :

„U vergeet altijd, heeren, dat Heinersdorff geëngageerd is."

Toen werden allen toegevend en vergaven 't hem.

De kring bestond met uitzondering van twee burgers, uit slechts officieren, die voor 't meerendeel tot den generalen staf behoorden. Alleen de rit-